

DARKO KAHLE

TKO JE GOSPODIN VIKTOR KOVAČIĆ K.H.A.?

POVIJEST KRITIČKE MISLI O ARHITEKTU VIKTORU KOVAČIĆU OD 1896. DO 1943. GODINE

ZLATKO JURIC

WHO IS MR VIKTOR KOVAČIĆ?

A HISTORY OF CRITICAL THOUGHT ABOUT THE ARCHITECT VIKTOR KOVAČIĆ FROM 1896 TO 1943

ZLATKO JURIC

The monograph *Who is Mr Viktor Kovacic K.H.A.?* (Croatian) is the natural sequel of the monograph *Architect Viktor Kovacic: Life and Work* issued in 2003. Juric tackles the critical reception of the architect's work in the period 1896-1945 juxtaposed with architect's writings, including the seminal article *Modern Architecture* issued in 1900. He further analyses the dichotomy between the disregarding attitudes predominantly given by Iso Kršnjavi following by his entourage and generally accolade attitudes from the first modern architectural critics as Vladimir Lunacek, Kosta Strajncic or Ljubomir Micić, to finally conclude that Viktor Kovacic was a truly Modernist, torn between expectations and misunderstandings of the Croatian society of its time. The monograph contains inventoried texts written by the architect himself, further comprises an anthology of critical texts about the architect from the period 1896-1943. The monograph serves as a valuable compendium of material published long time ago in a different number of sources, today not so easily available elsewhere.

[Translated by the author]

Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet
Acta Architectonica – Edicija znanstvene monografije 15

Str. 513, ilustrirano, predgovor, uvod, literatura,
arhivski izvori, kazalo imena, biografija autora
[28×22,5 cm, cb, meki uvez]

Recenzenti: Darko Kahle, Zlatko Karac, Marko Špikic
Urednica: Ariana Štulhofer
Lektura: Marija Babic
Konzultantica: Silvija Czeisberger
Graficka priprema i ideogram: Ida Gluic
Tisak: ITG d.o.o., Zagreb

ISBN 978-953-8042-55-3
CIP 001034991 (NSK Zagreb)

Godine 2003. u izdanju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti te Hrvatskoga muzeja arhitekture izašla je dvojezična (hrvatski i engleski jezik) monografija *Arhitekt Viktor Kovačić: Život i djelo* kao zbornik radova znanstvenoga skupa održanog 20.-23. listopada 1993. godine. Jedan od sudionika, arhitekt i redoviti profesor Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Zlatko Juric, objavio je nastavak ove prve cjelovite monografije o najznačajnijem suvremenom hrvatskom arhitektu pod naslovom *Tko je gospodin Viktor Kovačić K.H.A.? Povijest kritičke misli o arhitektu Viktoru Kovačiću od 1896. do 1943. godine*. Autor je knjigu podijelio u pet dijelova. U prvom dijelu (1896.-1924., str. 7-87) kritički analizira objavljene i neobjavljene napise arhitekta Viktora Kovačića i suvremene kritičke tekstove. U drugom dijelu (1924.-1945., str. 89-215) kritički raščlanjuje odnos suvremenika i novih kritičara prema sada već pokojnom arhitektu Viktoru Kovačiću. U trećem dijelu (str. 207-215) donosi Kovačićev životopis, popis izvedenih zgrada i neizvedenih projekata od 1900. do 1924. godine. U četvrtom dijelu (str. 217-267) donosi antologiju tekstova, fotografija i arhivskih dokumenata arhitekta Viktora Kovačića od 1900. do 1922. godine. U petom dijelu (str. 269-467) donosi antologiju tekstova kritičara u razdoblju od 1896. do 1943. godine.

U uvodu autor koncizno navodi razloge nastanka znanstvenoga projekta i stvaranja knjige, objašnjava teoretske i praktične dosege metode istraživanja i analize istraženog materijala temeljeći se na Lasicevoj analizi Krlezina književnoga djela i njegove kritičke valorizacije, te ukratko opisuje principe kompozicije i sadržaj svakoga od pet dijelova monografije. U uvodu prvoga dijela autor sažeto i jasno prikazuje zagrebačku arhitektonsku zajednicu i uzajamni odnos s administracijom zaduženom za izdavanje odobrenja. Nastavno se suvereno razlaže činjenica da je *Austritts-Zeugnis*, koji je profesor Akademije likovnih umjetnosti Otto Wagner izdao Viktoru Kovačiću ekvivalent *II. Staatsprüfung* Tehničke visoke škole u Beču. Kritički se analizira Kovačićeva pojava u Zagrebu, objava članka *Moderna arhitektura*, osvajanje najznačajnijih natječaja u Zagrebu, projektantska zajednica s arhitektom Hugom Ehrlichom, nedobivanje ovlastenja od Zemaljske vlade (za razliku od Vjekoslava Bastla) te, na kraju, satisfakcija dobivenim natječajem za zgradu Zagrebačke burze, odnosno profesurom na novoosnovanoj Tehničkoj visokoj školi Zagreb. U uvodu drugoga dijela autor daje sažet prikaz arhitektonske kritike između dvaju svjetskih ratova. Nastavno se razlažu nekrolozi i analiziraju prikazi posmrtno dovršenog najznačajnijega Kovačićeva djela – palače

Burze. Dolaskom Novoga građenja mijenja se rakurs pogleda na značenje arhitektonskog djela Viktora Kovačića, ali ocjene o kvaliteti djela ostaju konzistentno visoke. Sumarni ideogramski zaključak (str. 202-205) sistematizira kompletnu temu istraživanja. U uvodu svakoga od posljednjih dijelova autor sažeto razlaže znanstvenu utemeljenost odabira pojedinih tekstova svake od hrestomatija i objašnjava principe prevodenja iz jezika izvornika na hrvatski jezik.

Autor monografije minucioznom navođenjem činjenica i konciznom analizom odgovara na pitanje koje je postavio samome sebi i svima nama. Arhitekt Viktor Kovačić je *self-made man* prema najboljim američkim uzorima, jedan od rijetkih studenata profesora Otta Wagnera iz hrvatskih krajeva, prijatelj arhitekta Adolfa Loosa, uvoditelj engleske kulture u onodobnu Hrvatsku, beskompromisni borac za kvalitetnu arhitekturu, jedan od osnivača Kluba hrvatskih arhitekata, osvajač prvih plasmana na nekim od najvažnijih natječaja u Zagrebu u prva dva desetljeća dvadesetoga stoljeća i – ne na kraju – prvi profesor Arhitektonskih kompozicija na upravo otvorenoj Tehničkoj visokoj školi Zagreb. Po ovako nabrojanim zaslugama može se zaključiti da je arhitekt Viktor Kovačić prvi moderni hrvatski arhitekt, za što je zaslužan i arhitekt profesor Zlatko Juric.